

Bilag 1

Endelig vedtagelse af belysningsstrategi ”Natten i Byens Lys”

Hvidbog over indkomne hørings svar og debatindlæg til forslaget til belysningsstrategi ”Natten i byens Lys”

Der er indkommet 17 hørings svar til forslaget til belysningsstrategi Natten i Byens Lys fra Lokaludvalg, brancheforening, et privat firma og et antal privatpersoner.

I høringsperioden var det muligt at give sin mening til kende og at diskutere med hinanden på et debatforum på forvaltningens hjemmeside. Her deltog 44 personer i debatten med i alt 80 indlæg fordelt på 40 overskrifter.

Indhold af hørings svar og debatindlæg er sorteret i flg. emner for at skabe et samlet overblik:

- **Generelle positive kommentarer**
- **Konkrete forslag til belysning**
- **Miljø**
- **Problemer med konkret belysning eller drift og vedligehold**
- **Spørgsmål og anbefalinger til det videre arbejde**
- **Andet**

Bilag 3 indeholder en oversigt over alle hørings svar og debatindlæg samt hvilke temaer, der berøres.

Generelle positive kommentarer

Forslaget til belysningsstrategi bliver godt modtaget. 22 hørings svar og debatindlæg er generelt positive overfor strategien og intentionerne bag. Nogle fremhæver, at de finder det er rigtigt med en afdæmpet og diskret belysningsstrategi, at strategien er spændende og innovativ og generelt glæder man sig over, at der bliver taget fat på belysningen i København.

Balancen mellem grundbelysning og effektbelysning bliver fremhævet i et hørings svar som det vigtigste i strategien, og man mener, at kommunen bør prioritere forsøg med grundbelysning højere end forsøg med effektbelysning. Andre mener, at netop opfordringen til mere dynamik og midlertidige lysinstallationer er et frisk pust og særdeles relevant samt opfordrer til, at belysning også betragtes som kunst og ikke bare en praktisk foranstaltning.

Konkrete forslag til belysning

Mange hørings svar og debatindlæg kommer med gode forslag til konkrete nye belysningstiltag.

Tryghed og sikkerhed

Flere foreslår bedre belysning for at øge oplevelsen af sikkerhed og tryghed særlig for de bløde trafikanter. Det gælder ved tunneller og stier, motionsstier, cykelstier, og helt konkret på stien fra Njalsgade overfor metrostationen skråt over til Artillerivej.

Der er også forslag om en mere tryghedsskabende belysning i de små sidegader på Vesterbro fx Abel Cathrines Gade og en foreslår, at kommunen generelt stiller krav om belysning ved indgangsdøre.

Der er dog også enkelte, der sår tvivl om den positive effekt ved belysning i forhold til kriminalitet og tryghed.

Konkrete steder

Mange har forslag til konkrete, markante bygninger og anlæg i byen, som de mener, bør fremhæves med belysning:

- Den brune Kødby
- Dronning Louises Bro
- Folkets Park og den modsatte side af Stengade
- Marmorkirken
- Knippelsbro
- Bedre belysning af Christiansborg Slotsplads, både selve pladsen, rytterstatuen og statuerne ved Børsen
- Undersiden af broerne over kanaler og søer
- Valby Skole
- Genforeningsmonumentet
- Motorvejsstrækningen fra Ørestad til Brøndby

Endelig er der en opfordring til, ikke kun at fokusere på belysningsprojekter i Indre By men også huske de ydre bydele fx med nye moderne parklygter, lys ved kirker og ved moserne.

Lysets farve, styrke og tændingstid

Flere debatindlæg handler om lysets farve. Dels i forhold til gadebelysningen hvor enkelte efterlyser en varmere farve men også en øget brug af farvet lys som effektbelysning inspireret af Holmbladsgade og Frederiksberg metrostation.

Muligheden for at regulere belysningsstyrken eller tidsrummet, hvor lyset er tændt, bliver nævnt flere gange. Herunder gadebelysning, som selv regulerer lysstyrken efter det naturlige lys (set i Norge), bevægelsessensorer i områder med begrænset trafik, og egentlig "lygtetændingstid" og "sovetid" særlig i forbindelse med facadebelysning og belysning i butiksvinduer.

Design af armaturer

En enkelt har et forslag om at udskrive en konkurrence om design af en "Hovedstadslygte", som kunne pryde byen og markere København internationalt. En anden foreslår bevaring/reetablering af historiske lamper.

Miljø

17 hørings svar og debatindlæg er bekymrede for miljøet ved en øget belysning af byen, og det er dermed det mest kritiske punkt.

Øget energiforbrug

En del handler om at en øget belysning vil øge energiforbruget og dermed CO₂-udslippet. Nogle synes, det er problematisk, at kommunen arbejder med design, som hævdes at koste energi i det lange løb, og at forslaget til belysningsstrategi lanceres netop nu, hvor der generelt er stor fokus på at spare på energien.

Der bliver dog foreslået en del løsninger på problemet. Armaturer med så lille strømforbrug som muligt, solcelledrevne armaturer, bevægelsessensorer på mindre trafikerede områder og større andel af "grøn strøm" bliver nævnt.

To hørings svar opsummerer, at det er fint med belysningsinitiativer, så længe de lever op til Københavns målsætning om at være en miljømetropol, og at byen skal være stolt af de smukke bygninger og arkitektur og at det derfor handler om en balance mellem oplevelser og "lysspild". En enkelt beklager, hvis CO₂-problematikken tager livet af debatten og muligheden for spændende belysningsforslag.

Nattehimmel

En anden bekymring handler om nattehimmelen og muligheden for at se stjerner, som særlig er blevet drøftet i debatforummet. Et enkelt indlæg nævner også lysets negative indflydelse på det menneskelige helbred og økosystemet (fuglene).

Indlæggene besvares af andre borgere, der mener, at lys hører med til at bo i en storby, og at man må flytte udenfor byen, hvis man vil se stjerner.

En mere pragmatisk holdning kommer dog også til udtryk ved, at man værdsætter, at nogle områder ikke er belyst, så nattehimmelen kan opleves, og at både mørke og mindre oplyste områder har charme.

Det er dog et generelt ønske, at armaturer altid skal være afskærmede opad, så de kun lyser nedad, hvor der er brug for det. Det gælder gadebelysningen, som nogen synes blænder i stue-, 1.- og 2.-sals-lejligheder, og især facadebelysning. Der opfordres til at rydde op i alle de lamper, der lyser op uden at lyse på noget, kun sætte lys de steder, der er behov og fjerne lysreklamer og andet "gejl" fx lyskastere foran diskoteker. En foreslår, at kommunen stiller krav til lysreklamernes lysstyrke, når der gives tilladelse til sådanne.

Et enkelt hørings svar ønsker stramme og præcise retningslinjer for effektbelysning og anbefaler at kommunen skal give tilladelse i hvert enkelt projekt.

Problemer med konkret belysning eller drift og vedligehold

Gener ved belysning

Enkelte høringsvar og debatindlæg nævner konkrete belysningsanlæg, hvor der opleves problemer. Det gælder gener ved høje lysmaster fx ved Amager Miljøcenter og ved Karens Minde, blændende belysning af parkeringspladsen bag Arkitekternes Hus ud mod havnen, manglende helhedsbetragtning ved lysreklamerne på Trianglen og dårlig belysning af skulpturen på bunden af Slotsholmskanalen (*Agnete og Havmanden*).

Drift og vedligehold

Enkelte henleder kommunens opmærksomhed på problemer med vedligeholdelse af belysningen på konkrete steder: Holmbladsgade, Prags Boulevard og Havneparken. Og at det generelt er for tit, at en eller flere gader har slukket hver anden lampe i dage/uger, at belysningen for tit ikke bliver ordnet indenfor 14 dage som reglen foreskriver, og at 14 dage opleves som for lang tid. Endelig gøres opmærksom på, at P-vagter, politi, gaderenhold og andre offentligt ansatte ikke ret tit rapporterer fejl.

Spørgsmål og anbefalinger til det videre arbejde

Et høringsvar fra de professionelle aktører indenfor belysning stiller en række spørgsmål til det fortsatte arbejde med belysningen i København. De ønsker afklaring af, hvordan belysningen skal finansieres, og hvordan og hvem der sikrer, at belysningen integreres i arkitekturen og bymiljøet. Der efterlyses overordnede lysmæssige og designmæssige ideer og visioner til belysningen i de enkelte bydele, og mere detaljerede rammer for belysningen i de enkelte områder, - ikke mere regulering, men flere visioner og ideer.

Et andet svar efterspørger en mere reel strategi og et mere konkret udspil til, hvordan delene og helheden skal afstemmes efter hinanden.

Andet

En enkelt debatoverskrift handlede om, at debatten om belysningsstrategien og om byens planer generelt, ikke fungerer godt, da den er for skjult. Indlægget bliver besvaret af andre med, at de der gerne vil deltage, nok skal finde ind på hjemmesiden.

Enkelte høringsvar og debatindlæg henleder opmærksomheden på konkrete produkter, gallerier og festivaler ("Malmö by light"), og nogle anbefaler, at kommunen ikke kun bruger "kendte" lysdesignere, men også bruger mere uprøvede og lokale kræfter f.eks. fra Statens Teaterskole.